

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****VELİD ÇİFTÇİ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2020/18132

Karar Tarihi : 29/3/2023

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Üyeler : Engin YILDIRIM

Rıdvan GÜLEÇ

Basri BAĞCI

Kenan YAŞAR

Raportör : Mehmet Yavuz YAŞAR

Başvurucu : Velid ÇİFTÇİ

Vekili : Av. Helin MENTEŞE

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, derdest olduğu gerekçesiyle davanın esasını incelenmeden reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Sermaye Piyasası Kurulunda (İdare) çalışan başvuru 1/9/2016 tarihli ve 29818 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 672 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin (672 sayılı KHK) ekli listesi ile kamu görevinden çıkarılmıştır.

3. Yapılan başvuru üzerine 28/8/2019 tarihinde Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu (Komisyon) tarafından başvuru kişinin göreve iade talebinin kabulüne karar verilmiştir. Bunun üzerine başvuru, İdare tarafından 17/9/2019 tarihinde ayniyat saymanı unvanıyla yeniden atanmıştır.

4. Başvuru, görevine iade edilmesi üzerine görevde olmadığı döneme ilişkin mali haklarının yasal faizinin tarafına ödenmesi istemiyle 7/10/2019 tarihinde İdareye başvuruda bulunmuştur. Başvuru ayrıca 8/10/2019 tarihinde İdareye ikinci bir başvuru daha yapmıştır. Bu başvurusunda da görevinden çıkarılmasından dolayı konutunu ve aracını çok düşük bedelle satmak zorunda kaldığını belirterek maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

5. Başvuru kişinin her iki başvuru dilekçesinde yer alan talepleri İdarenin 9/10/2019 tarihli ve E.1349 sayılı işlemi ile reddedilmiştir. Bunun üzerine başvuru söz konusu işlemin 7/10/2019 tarihli taleplerin reddine ilişkin kısmı yönünden ayrı, 8/10/2019 tarihli taleplerinin reddine ilişkin kısmı yönünden ayrı olmak üzere iki dava açmıştır. Başvuru; dava dilekçelerinden ilkinde, görevine iade edilmesi üzerine görevde olmadığı döneme ilişkin mali

haklarının yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesini, diğer dava dilekçesinde ise görevinden çıkarılmasından dolayı konutunu ve aracını çok düşük bedelle satmak zorunda kaldığı için tarafına tazminat ödenmesini talep etmiştir.

6. Başvurucunun, mali haklarının yasal faizinin tarafına ödenmesi talebine ilişkin 7/10/2019 tarihli talebinin reddine yönelik işlemin iptali istemiyle açtığı davada Ankara 10. İdare Mahkemesi E.2019/1999, K.2020/448 sayılı ve 28/2/2020 tarihli kararla işlemin iptaline karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, uyumsuzluğun konusunun faiz alacağı olduğu, başvurucunun kamu görevinden çıkarıldığı tarih ile kamu görevine iade edildiği tarih arasında geçen süreçte, paranın değerinde meydana gelen azalma nedeniyle maddi kayba uğradığı ve gelirinden yararlanma imkânından da mahrum kaldığı belirtilmiştir. Gerekçede ayrıca faiz alacağının asıl alacağına bağlı ferî bir alacak olması ve başvurucunun mahrum kaldığı mali haklarının kendisinden kaynaklanmayan nedenlerle geç ödendiği belirtilerek ödenmesi gereken tarihlerden itibaren yasal faizinin ödenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu karara karşı yapılan istinaf talebi de Ankara Bölge İdare Mahkemesi 7. İdari Dava Dairesinin 15/10/2020 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiş ve hüküm kesinleşmiştir.

7. Başvurucunun görevinden çıkarılmasından dolayı konutunu ve aracını çok düşük bedelle satmak zorunda kaldığından maddi ve manevî tazminat istemine ilişkin 8/10/2019 tarihli talebinin reddine yönelik işlemin iptali istemiyle açtığı davada Ankara 11. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 19/12/2019 tarihli kararla derdest olduğu gerekçesiyle davayı incelemeksizin ret kararı vermiştir. Mahkeme gerekçesinde, başvurucunun aynı işlemin iptali istemiyle Ankara 10. İdare Mahkemesinin E.2019/1999 sayılı dava dosyasında da dava açtığını ve anılan dava ile bakılan davanın taraflarının, konusunun ve sebebinin aynı olduğunu vurgulayarak konusu ve sebepleri aynı olan davanın derdest olması nedeniyle esasının incelenme olanağı bulunmadığını belirtmiştir.

8. Başvurucu, istinaf kanun yoluna başvurmuş; Bölge İdare Mahkemesi (İstinaf) 10/6/2020 tarihli kararı ile başvurunun kesinlik sınırının altında olduğu gerekçesi ile istinaf başvurusunun incelenmeksizin reddine kesin olarak karar vermiştir.

9. İstinaf kararı başvurucuya 25/6/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir.

10. Başvurucu 1/7/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

12. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

13. Başvurucu, talep ettiği tazminat konusu hususları İdarenin tek bir işlemle reddettiğini belirtmiştir. Başvurucu, taleplerinin farklı olduğunu ve her bir talebin ayrı dava konusu edildiğini belirterek Mahkemenin bu noktada yanlışlığa düştüğünü ve yanlış karar verdiğini iddia etmiştir. Ayrıca istinaf başvurusunun kesin olmak üzere incelenmeksizin reddedilmesi neticesinde iç hukukta başka bir olağan kanun yolu bulunmadığını belirterek mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Başvuru mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur (*Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.*, B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

17. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde mahkemeye erişim hakkının bir uyumsuzluğu mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyumsuzluğun etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini ifade etmiştir (*Özkan Şen*, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

18. Başvurucunun tazminat talebiyle açtığı davanın yargı süreci, tamamlanmamış dava ile taraflarının konusunun ve sebebinin aynı olduğu, başka bir deyişle davanın *derdest* olduğu gerekçesiyle incelenmeksizin reddine karar verilmiştir. Mahkemenin 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14. maddesi kapsamında yaptığı inceleme sonucunda söz konusu karara vardığı görülmüştür. Anılan maddede derdestlik durumunun ilk inceleme şartı olarak sayılmadığı tespit edilmiştir. Danıştay içtihatlarında derdestlik durumunun usul hukukunun temel kavramlarından olduğu belirtilmiş, 6100 sayılı Kanun'un 114. maddesine atıfla dava şartı olduğu ifade edilmiştir. Bu durumda derdestlik durumunun saptanabilmesi için tarafları ve konusu aynı olan bir davanın daha önce aynı veya başka bir mahkemede açıldığı ve görülmekte olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir.

19. Somut olayda başvurucunun yaptığı 7/10/2019 ve 8/10/2019 tarihli talepler İdarece ilgi tutularak 9/10/2019 tarihli ve E.1349 sayılı işlemle reddedilmiştir.

20. Başvurucunun açtığı ilk davada talebi 7/10/2019 tarihli başvurusundaki görevde olmadığı döneme ilişkin mali haklarının yasal faizinin tarafına ödenmesi talebine ilişkindir. Talebin reddi üzerine bu işleme karşı açılan dava Ankara 10. İdare Mahkemesinde görülmüş ve esastan karara bağlanmıştır.

21. Başvurucunun açtığı ve bireysel başvuruya konu olan ikinci dava ise 8/10/2019 tarihli başvurusunda belirttiği maddi ve manevi tazminat talebine ilişkindir. Talebin İdarece reddi üzerine açılan davada Mahkeme aynı işlemin Ankara 10. İdare Mahkemesinde de dava konusu edildiğini belirterek derdestlik nedeniyle incelenmeksizin ret yönünde karar vermişse de işlem içeriği taleplerin farklı olduğu hususunu gözden kaçırmıştır. Her iki uyumsuzluktaki davaya konu işlem ve taraflar aynı olmasına karşın uyumsuzlukların konusu farklıdır. Bu durumda incelenmeksizin ret kararına konu olacak derdest bir davanın olmadığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak Mahkemenin derdestlik nedeniyle davayı incelenmeksizin reddetmesinin kanunî dayanağının bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

22. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

23. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

24. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 11. İdare Mahkemesine (E.2019/2037, K.2019/2511) GÖNDERİLMESİNE,

D. 446.90 TL harç ve 9.900 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 10.346.90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurusunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/3/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.